

InfoMigjorn

Butlletí digital
sobre llengua
catalana

Núm. 1.383
3 de juliol del 2018

SUMARI

- 1 Jordi Galves ► Això s'acaba
- 2 Núria Sebastián ► “Els que són bons per aprendre una segona llengua són bons amb les llengües en general”
- 3 J. Leonardo Giménez ► Canvis de gènere
- 4 Maria Rodríguez Mariné ► Les bretxes de l'artilleria econòmica
- 5 Eduard Ferrando ► El nou enemic del poble valencià, l'accent diacrític!
- 6 Manuel Lillo ► Quan l'Estat espanyol respectava, malgrat tot, la immersió lingüística
- 7 David Pagès i Cassú ► “Qui hi té tranc, ho endevina”
- 8 Rudolf Ortega ► Tots els dubtes. Els primers contactes (Etimologia, 6)
- 9 Jaume Cella ► Lluís López del Castillo
- 10 Revista de Llengua i Dret ► Sumari del núm. 69, juny de 2018
- 11 Enllaços

InfoMigjorn és un butlletí setmanal que recull informacions d'actualitat sobre llengua catalana.

ISSN 2462-7003 Elaborat i distribuït per la Xarxa de Mots

Subscripcions: <http://migjorn.cat/alta.php> Adreça de contacte: infomigjorn@migjorn.cat   @InfoMigjorn

1 Això s'acaba

Jordi Galves

El Nacional, 09/06/2018

https://www.elnacional.cat/ca/opinio/aixo-acaba-jordi-galves_276609_102.html

Quan tu, lector, lectora, fas d'Inés Arrimadas, com la filla del policia, que podent parlar català parles la llengua de Justo Molinero estàs ajudant, encara que no t'ho sembli, una mica, a matar el català a pessics, a la substitució lingüística i mort de la llengua catalana, a la colonització cultural dels Països Catalans i de Catalunya, a la castellanització de l'Orient peninsular. Les llengües que no es fa servir es moren de mica en mica i els iogurts caduquen dins la nevera, la vida està feta així. En canvi, quan fas de Justo Molinero, que podent parlar castellà parles la llengua pròpia dels catalans i catalanes, el català, estàs ajudant a que continuï viva, a preservar-la ecològicament, a la continuïtat històrica de la llengua catalana en territori català, una continuïtat que es remunta als segles VII i VIII, o el que és el mateix, una continuïtat que no és res més que la continuïtat de la llengua llatina a casa nostra, de la romanització que va començar exactament l'any 218 abans de Crist, quan els nostres avis Escipions van desembarcar a Empúries durant la Segona Guerra Púnica. La llengua catalana és el resultat històric de dos mil dos-cents anys de civilització llatina que val la pena conservar. El català no és una curiositat de la història sinó civilització.

Més enllà de les bones intencions i de la hipocresia d'alguns polítics, el cert és que el català està desapareixent com minva la pesca de la Mediterrània, com es fon el gel dels pols de la Terra. És tan natural i desitjable per a la nostra societat catalana, tan diversa i plural, tan xula ella, com la sobredosi d'escombraries plàstiques als nostres mars o com la desaparició del linx a la Península Ibèrica. El cert és que el darrer InformeCAT2018, que realitza la Plataforma per la Llengua, quantifica en [300.000 parlants menys de català](#), només a Catalunya, durant els darrers quinze anys. Tot i la tímida immersió lingüística i l'anomenat procés de normalització, tan criticats per les forces polítiques colonials, el cert és que el català està malalt i cada vegada més marginat, cada cop més a prop del col·lapse. Si no s'actua aviat i de manera unànime i decidida, a Catalunya li passarà el que li ha passat a Irlanda amb el gaèlic o a Occitània amb l'occità: que s'ha acabat el bròquil. Que la llengua i la cultura catalanes ja no són operatives. Que és tant com dir que s'ha acabat Catalunya.

Les polítiques culturals i lingüístiques que parlen de bilingüisme o de trilingüisme a les escoles o de l'espanyol com a segona llengua pròpia de Catalunya no fan altra cosa que abusar de la bona fe de l'opinió pública. No hi ha, en realitat,

al planeta ni una sola societat bilingüe. Que no us enganyin dient-vos que a Catalunya l'espanyol té carta de naturalesa històrica, perquè fins a la Guerra Civil espanyola la immensa majoria dels catalans no sabia enraonar aquesta llengua forastera. Quan se cita maliciosament el cas de Joan Boscà i Almogàver, de Barcelona, com a prova, no es diu tota la veritat. És ben cert que el gran escriptor del segle XVI esdevingué el famós Juan Boscán de la literatura espanyola, però és un cas absolutament individual, comparable al de Samuel Beckett amb el francès. La Barcelona de l'època de Boscà era absolutament monolingüe en català. El cert és que totes les societats, tots els països, en què conviuen dos o més llengües, presenten en realitat un estadi provisional, inestable, propi d'una situació de colonialisme cultural en el que el peix gros es menja sempre el petit. El bilingüisme, històricament, mai no es manté gaire temps en un territori perquè la naturalesa de les llengües sempre és expansiva i cruel. Com va passar a l'Aragó quan l'espanyol va començar a conviure amb l'aragonès, o a Astúries amb l'asturià. Als Països Catalans o el català desterra de la vida pública i cívica les llengües estranyes o desapareixerà sense remei. La nostra identitat col·lectiva no es defensa amb bones intencions i bones paraules conciliadores. La pervivència del català és a caixa o faixa.

Vegeu també [Passen els anys](#), de Jordi Dalmau (*Diari de Girona*, 21/06/2018) i [El català es mor](#), d'Enric Vila (*El Nacional*, 12/06/2018)

2 “Els que són bons per aprendre una segona llengua són bons amb les llengües en general”

Núria Sebastián entrevistada per Irene Casellas

Presència, 01/04/2018

Formada a l'Institut Max Planck de Munic i al Centre Nacional de Recerca Científica de París, Núria Sebastián és actualment catedràtica de psicologia a la Universitat Pompeu Fabra i centra la seva recerca en el procés d'aprenentatge de les llengües. Reconeguda internacionalment, ha trobat a Catalunya un escenari privilegiat per investigar el bilingüisme. D'entrada, trenca alguns mites sobre la suposada capacitat de les persones bilingües per aprendre noves llengües.

No hi ha cap evidència sòlida ni cap estudi que demostrï de manera clara que les persones bilingües tinguin més facilitat per aprendre altres llengües. Amb el tema de l'aprenentatge sovint escoltem comentaris sobre la facilitat amb què,

per exemple, holandesos i alemanys aprenen anglès, mentre que als catalans, als espanyols o als italians els costa molt més. Però és clar, s'ha de tenir en compte que l'holandès i l'alemany s'assemblen molt més a l'anglès que el català, l'italià o el castellà. Si es tractés d'aprendre italià, llavors qui ho tindria més fàcil? A vegades se'ns oblidava valorar la similitud de les llengües.

► Núria Sebastián (fotografia de Josep Losada)

No és cert, doncs, que el cervell de les persones bilingües funcioni diferent del de les monolingües?

En el 99% dels casos, no. Però en qualsevol cas hem d'entendre que el cervell fa tantíssimes tasques –fa que caminem, que ens enamorem, que dormim, que ens despertem...– que el tema del llenguatge és només una part petita. Els efectes en el cervell de ser bilingüe o monolingüe són relatius. La diferència més gran és, evidentment, que els bilingües poden decidir triar entre dues llengües i els monolingües no, i això sí que produeix unes petites variacions, però mínimes. Ara bé, sí que sembla clar, a partir de diversos estudis, que en els casos de malalties de deteriorament cognitiu, com la de l'Alzheimer, la corba de deteriorament és més lenta en les persones bilingües. El deteriorament s'acaba produint igual, però la persona afectada aguanta més temps en millors condicions. El problema, sovint, és determinar quines persones són les bilingües.

Per què és un problema? Els bilingües no són aquells que parlen dues llengües?

Sí, però moltes vegades el bilingüisme va associat a una classe social. Als Estats Units són bilingües o els molt rics o els molt pobres. Els rics tenen professors de llengües particulars o han viatjat, i els pobres són els immigrants. I aquestes dues situacions tenen efectes en l'aprenentatge de les llengües. A part d'això també s'ha de tenir en compte altres factors. Per exemple, molts bilingües ho són perquè han decidit migrar, i això ja vol dir que es tracta de persones que prenen més riscos. Potser provenen de famílies més emprenedores, més obertes. I potser això fa que els resulti més fàcil aprendre noves llengües. De fet hi podria haver fins i tot un motiu genètic. Per això a Catalunya la situació és privilegiada, perquè pots trobar monolingües i bilingües de totes les classes socials. De fet, pràcticament tothom acaba entenent les dues llengües, perquè ningú no viu aïllat en una bombolla. Les dues llengües tenen el seu reconeixement, les dues s'ensenyen a l'escola i les dues es troben en l'entorn. Això fa que aquí puguem estudiar el fet de ser bilingüe millor que en altres països.

Quins aspectes concrets investigueu?

D'una banda estudiem com s'ho fan els bebès per aprendre dues llengües, i de l'altra investiguem per què hi ha adults molt bons i altres molt dolents a l'hora d'aprendre noves llengües. Pel que fa als bebès, si ja és fascinant veure com aprenen una sola llengua –pensem que partir dels sis mesos ja entenen les primeres paraules– és doblement fascinant veure com n'aprenen dues. Una cosa que s'ha de dir és que hi ha el mite que els nens bilingües comencen a parlar més tard, i això no és cert. Les dades que tenim el que indiquen és que hi ha moltíssima variabilitat. Hi ha nens que a l'any de vida ja parlen molt bé i n'hi ha d'altres que als tres anys encara no parlen. I tots entren dins de la normalitat. És el mateix que amb l'aparició de les dents o amb l'aprenentatge per caminar, cada nen va al seu ritme. No hi ha diferència sobre quan comencen a parlar entre els dos grups, sempre dins d'aquests marges de variabilitat. El que passa és que els pares, a vegades, s'obsessionen i molt sovint comparen els seus fills amb els nens que van més endavant i que simplement són més precoços. Però, hi insisteixo, cada criatura té el seu ritme. I pel que fa al nombre de paraules que coneixen, hi ha estudis fets als Estats Units, on es van mesurar les paraules en anglès que coneixien nens bilingües i monolingües, i es va arribar a la conclusió que coneixien paraules per a la mateixa quantitat de conceptes uns i altres.

Val la pena exposar els nens petits a altres idiomes?

En el moment de néixer els bebès poden discriminar tots els sons de totes les llengües que existeixen. Un bebè que neixi en una família japonesa pot notar la

diferència entre *cara* i *cala* que els seus pares no noten. És a dir, quan tenim un mes de vida estem preparats per aprendre qualsevol llengua, captem tots els sons de totes les llengües. I durant el primer any de vida es van perdent els sons que no necessitem i es va millorant la manera que el nostre cervell processa aquells que sí que es necessitaran perquè els haurem de fer servir. Aquí a Catalunya veiem que als quatre mesos d'edat, tots els bebès, ja siguin d'una família castellanoparlant o catalanoparlant, discriminen entre *Pere* i *pera*. Als vuit mesos, els que creixen en famílies castellanoparlants ja no noten aquesta diferència, els que creixen en famílies catalanoparlants sí, i els bilingües també.

Per tant ens especialitzem en allò que necessitem...

Efectivament, i ho fem a través de les vivències. Un exemple: als Estats Units es va fer un estudi perquè estaven interessats a veure si es podia reentrenar bebès d'11 o 12 mesos perquè poguessin tornar a distingir el contrast entre uns sons del xinès que als occidentals en costa molt diferenciar. Es van dissenyar tres tipus d'entrenament i en tots ells els bebès estaven acompanyats de les seves mares. En el primer entrenament l'estímul arribava a través d'una senyora xinesa que els explicava un conte en persona; en el segon hi havia un enregistrament en vídeo de la mateixa senyora, projectat en una televisió a la seva alçada; i en el tercer només escoltaven un àudio. Es va observar que el grup que estava amb la persona real aprenia a distingir els sons, mentre que els altres no. [...]

I què passa amb els adults, quins tenen més facilitats per aprendre altres llengües?

A Catalunya tenim molts avantatges per estudiar-ho. Aquí la gent està exposada a les dues llengües i una part molt important de la població ja ha estat escolaritzada en les dues llengües. Si mirem, per exemple, el contrast entre *e* oberta i *e* tancada, veiem que la majoria de la gent que a casa només parla castellà tenen problemes per percebre i produir aquest so. El que hem vist en tasques de percepció del llenguatge és que hi ha un grup de persones molt bones a l'hora de fer les tasques més difícils, tant li fa que siguin d'un entorn català o castellà, i al mateix temps hi ha un grup de persones amb moltes dificultats per fer les tasques més fàcils, tasques que fins i tot són fàcils per als monolingües. És a dir, sense entrar a ser molt tècnics, podríem dir que hi ha àrees del cervell que són una mica diferents i que ser bo amb els sons d'una segona llengua té a veure amb els sons de la llengua en general. Aquells que són bons per aprendre una segona llengua és que són bons amb les llengües en general. Són molt bons percebent el llenguatge en general, no exclusivament la segona llengua. Hi ha una correlació molt gran entre ser molt bo en la

teva primera llengua i ser molt bo en la teva segona llengua. Diversos estudis demostren aquestes petites diferències que hi ha al cervell. [...]

El llenguatge ens resulta molt important perquè ens demostra la pertinença a un grup. Hi ha estudis que demostren que com més properes són dues llengües, més properes són genèticament les poblacions. I l'evolució sempre ens diu que hem de perpetuar els nostres gens. Per tant, com més semblant a tu parli una persona, més propera la sentiràs. Imagina que estàs a la Patagònia i arriba un senyor parlant alemany i et fa entendre que ha perdut els diners i que necessita 20 dòlars per anar a agafar un tren. Tu, que ets bon persona, li dones els 20 dòlars. Si en lloc de ser un senyor alemany és una persona que et parla en català, amb aquest no voldràs fer curt i segurament li donaràs setanta dòlars i potser també el telèfon. L'ajudaràs més perquè te'l sentiràs més teu. Per això la llengua, políticament, té tantes connotacions. Ara Macron acaba de recordar als corsos que a França el francès és l'única llengua oficial. Per què tanta malvolença amb les llengües i no amb els vestits tradicionals? Perquè és un element identificador molt potent. Als deu mesos d'edat, els bebès ja confien més en una persona que parli com els seus pares que no pas en qualsevol altre amb un accent diferent.

[Vegeu l'entrevista completa aquí](#)

3 Canvis de gènere

J. Leonardo Giménez

Levante-EMV, 07 i 14/05/2018

El canvi de gènere a què em referisc en el titular de la columneta de hui és el purament gramatical, entre paraules de la nostra llengua, sense cap connotació respecte a altres mutacions. Així tenim una sèrie de vocables que, segons el significat, canvien de gènere. Alguns dels més usuals són *canal*, *clau*, *fi*, *orde*, *planeta*, *pols*, *son*, *pudor*, etc. D'esta manera, diem frases com “El canal Xúquer-Túria abastix d'aigua la ciutat de València”, “Passàrem de França a Anglaterra amb barco pel canal de la Mànega”, “La informació l'hem de transmetre a través d'un canal segur”, “Fa alguns anys només teníem dos canals de televisió”. Un canal, en masculí, és ‘una via, un conducte, un pas, un mitjà de conducció, de transmissió’, etc. Però eixa paraula també la tenim en femení, *la*

canal, que és el conducte que canalitza, directament als camps, l'aigua de reg: "Algú ha tallat l'aigua per dalt, perquè baixa molt poca fila per la canal". També se li pot dir *regadora* o *regadora d'obra*. Una canal també és la canalera o canaló que arreplega l'aigua de pluja d'una teulada.

El mot *clau* també té els dos gèneres. És masculí quan denomina la 'peça metàl·lica prima i de diversa llargària, que té punta i cabota, que s'usa per a fixar una cosa o unir dos peces'. En xicotet, *tatxa*. Un clau és també la 'dent punteguda que es presenta en els mamífers a cada costat de les incisives'. Té el sinònim geogràfic *ullal*. En castellà, *colmillo*. En femení, una clau és, com sabem, 'peça metàl·lica, que introduïda en el forat d'un pany, activa el mecanisme que obri i tanca una porta'. També en femení és 'conèixer o saber la solució d'un problema': "La clau de la victòria de l'equip estarà en la motivació dels jugadors". I també és *clau*, en femení, les paraules o números que fan de codi per a desxifrar missatges ocults, accedir a informacions o obrir certs aparells o dispositius.

El vocable *fi* és femení quan representa 'l'última part d'una cosa, el final': "La fi de la crisi encara no ha arribat", "A la fi, Cristina Cifuentes presentà la dimissió". I és masculí quan significa 'finalitat', 'objectiu', 'meta', 'propòsit', etc.: "Se'l veia vindre, no perseguia un bon fi, i ara està en la presó", "El fi no justifica els mitjans".

El mot *orde* és masculí quan representa 'disposició regular de les coses': "Posa els llibres en l'orde adequat, separant-los per temes"; 'successió metòdica, fixada': "Seguirem l'orde alfabètic", etc. També és masculí eixe vocable quan fa referència a institucions religioses, com l'orde dels Franciscans, o militars antigues, com l'orde de Montesa. I és femení quan significa 'manament, prescripció, que cal obeir o seguir, com a emanats d'una autoritat competent'; també *ordre*: "Ara estareu a les òrdens (o *ordes* o *ordres*) directes de l'oficial major".

La paraula *planeta* és masculina quan es referix a 'cos celest sense llum pròpia que descriu òrbites el·líptiques al voltant del Sol o, en general, d'una estrella'. Per tant, i com tots sabem, la Terra és un planeta, com ho són els que memoritzàvem i apreníem (i aprenen) en l'escola: Mercuri, Venus, Mart, Júpiter, Saturn, Urà, Neptú i Plutó, a més de la Terra (bé, últimament Plutó pareix que ha perdut la condició de planeta). Però el mot *planeta* és femení quan significa 'destí', 'sort reservada a cada u', sinònim de *estrella*, en el mateix sentit. En castellà, *estrella*: "Ximo és un home amb bona planeta, té molta sort, li ponen els pollastres".

Pols és masculí en el sentit de ‘palpitació arterial’, ‘batec’, ‘pulsació’; també ‘part lateral del cap compresa entre el front, l'orella i la galta’; en castellà, *sien*: “El metge li ha pres el pols i no li troba cap d'anomalia en les pulsacions”, “El foraster li ha pegat a Gabriel una punyada als pols i l'ha deixat en coma”. I un pols és també ‘enfrontament entre dos parts equilibrades en les seues forces, que mantenen interessos o punts de vista diferents’: “Un pols entre el president i el cap de l'oposició”. Prendre el pols a algú també és observar-lo discretament per deduir el seu estat d'ànim, la seua opinió, les seues intencions. Una enquesta electoral pren els pols sobre la intenció de vot. I és paraula femenina quan significa ‘massa de partícules de terra seca i d'altres matèries diminutes que qualsevol moviment d'aire pot alçar i emportar-se’: “El carrer està ple de pols”, “Ara torcarem la pols dels mobles. I tenim la dita “Qui no vullga pols que no vaja a l'era”.

El mot *son* és masculí quan té el sentit de ‘acte de dormir’: “Té el son molt pesat”; i és femení quan designa ‘ganes de dormir’: “Tinc molta son”, “La son que tenia va provocar que se n'eixira de la carretera”.

Per la seua banda, *pudor* és masculí quan significa ‘sentiment de reserva o d'aversion per allò que pot ofendre la decència, la modèstia o la castedat’, ‘vergonya’, ‘timidesa’: “Això ofén greument el pudor”, “No parla mai dels premis que ha guanyat per un pudor que el definix”. I és femení en el significat de ‘mala olor’: “El veí del cantó no es llava gens i fa sempre una pudor insuportable”. “El pudor no és una virtut que tinguen alguns i algunes corruptes, i moltes de les seues accions fan molta pudor”, seria una frase amb els dos sentits i els dos gèneres de la paraula *pudor*.

4 Les bretxes de l'artilleria econòmica

Maria Rodríguez Maríné

Ara, 13/05/2018

https://www.ara.cat/opinio/bretxes-lartilleria-economica_0_2013998617.html

Bretxa salarial, bretxa digital, bretxa de pobresa... D'acord, cada dia n'hi ha més i es van eixamplant. ¿Però estem segurs que n'hem de dir *bretxes*? ¿O potser seria més nostrat dir-ne *escletxes*, com ens ha volgut corregir més d'un lector? Aquesta setmana, amb la proposta d'un prestigiós *think tank* britànic de donar una ajuda universal d'11.400 euros als 25 anys per reduir la bretxa generacional, han tornat els dubtes.

El primer que cal dir és que la *bretxa* és ben catalana, malgrat la llufa de castellanisme que porta penjada: coincideix amb *brecha*, i això la denigra irremeiablement. Però el cas és que no ve del castellà sinó del francès, de *brèche*, i ja està documentada en català al segle XVII. De fet, Joan Coromines diu que es va començar a utilitzar per la Guerra dels Segadors i es va estendre per la de Successió. Que un terme militar es colés al català amb motiu d'un conflicte bèl·lic és previsible, el que molts no tenen en compte a l'hora de defenestrar-la és que va penetrar alhora aquí i allà.

Ah, companys, la cosa és que d'escletxes allà no en tenen. "I si no ens volem fondre en ells, sempre és millor diferenciar-nos", diuen alguns. Però a qualsevol preu? Des de quan una *escletxa* és el mateix que una *bretxa*? Les escletxes són obertures estretes, petites, normalment entre dues peces que no ajusten bé. Una bretxa és una obertura que sol fer l'artilleria, pot ser més grossa o més petita, però sempre és hostil, i fa mal. Podem espiar per l'escletxa de la persiana, per exemple. I sí, l'escletxa també té sentit figurat, però res a veure amb una distància insalvable, sinó tot el contrari: obre la possibilitat per aconseguir alguna cosa... positiva! Aprofitar una escletxa legal, tenir una escletxa d'esperança, una escletxa de redempció.

Ara bé, que tinguem bretxes no vol dir que les distàncies entre generacions, entre sous d'homes i dones o entre els que tenen accés a les noves tecnologies i els que no, les hàgim d'anomenar per força així. Sens dubte és una possibilitat. I la idea la devien tenir primer en castellà. En català hem pujat al carro perquè també ens funciona, però no ho han fet en francès. Més amunt dels Pirineus, de la bretxa digital en diuen *fracture numérique*. De fet, fa uns anys, aquí, més que de bretxa es parlava de fractura (si en fa de temps que lluitem contra la fractura social!), que curiosament també coincideix amb el castellà (i el francès) i ningú creu que sigui un calc, potser perquè sona més neutra, menys castissa. En anglès en diuen *digital divide* (el Termcat també recull *divisió digital* al costat de *bretxa digital* i *fractura digital*), però, en canvi, per a les altres bretxes aprofiten el seu estimat *gap* (com els agrada recordar-te que hi ha un *gap* entre l'andana i el metro!).

Ja m'hauria agradat que, als meus 25 anys, hagués existit una ajuda universal. A algú d'aquesta edat (i a qualsevol que hi reflexioni una mica) li és difícil entendre per què tot està pensat perquè els jubilats estiguin coberts (i els jubilats es dediquin a estalviar: per fer què, em pregunto, ¿per deixar una bona herència quan ja no sigui tan necessària?) i res a ajudar els joves a pagar-se els estudis, emancipar-se o emprendre. Si són aquests joves els que finançaran les

pensions, per què no facilitem que treballin i visquin dignament com més aviat millor? ¿Perquè són menys que els jubilats i, per tant, sumen menys vots? Quin sentit té que siguin els jubilats els que hagin de mantenir els joves? Res, que com va recollir el folklorista tortosí Joan Moreira, “bretxa obrida, plaça rendida”.

5 El nou enemic del poble valencià, l'accent diacrític!

Eduard Ferrando

Diari La Veu, 19/06/2018

<https://www.diarilaveu.com/columnista/82537/el-nou-enemic-del-poble-valencia-laccent-diacritic>

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua va publicar el propassat 13 de juny un [acord](#) amb què atenien “una preocupació àmpliament expressada per molts lingüistes, escriptors, docents, tècnics i usuaris de la llengua” i també amb la finalitat de “confluir en aspectes de la normativa lingüística amb altres territoris que compartixen [sic] la llengua”. L'acord de què parle, com ja tots sabeu, no és un altre que el d'acceptar també per al català que es parla al nostre País Valencià la revisió ortogràfica que va publicar la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a finals del 2016 i que venia a proposar alguns canvis en la sinuosa normativa ortogràfica de la nostra llengua. Entre els més histriònicament polèmics, el de la reducció dels accents diacrítics a 15.

Doncs bé, sembla que la decisió de facilitar l'aprenentatge normatiu de la llengua als seus usuaris no ha tingut el ressò que va tenir a la veïna Catalunya, tret d'algun reduït grupuscle de filòlegs o a través d'alguna xarxa social, o fins i tot en aquest mateix diari, on es proposava una sorprenent enquesta perquè tothom poguera dir si està d'acord o no amb una decisió acadèmica degudament estudiada i consensuada. En fi, coses del país...

La veritat és que no entenc de cap manera quina pot ser la polèmica a un acord d'aquest tipus emès per l'entitat que ha de vetllar per la supervivència de la nostra llengua. I no ho entenc perquè en aquest cas estem parlant d'ortografia, no de sociolingüística ni de cap disciplina que poguera obrir el ventall perquè cadascú expresse quin és el seu sentiment envers la situació social o política de la llengua.

Evidentment, no em veig capacitat per a posicionar-me a favor o en contra d'un acord normatiu contra certes convencions gràfiques, i més, si la intenció d'aquesta iniciativa acadèmica (cal insistir-hi) és, segons resa en el mateix acord:

“Facilitar els usos escrits normatius de la llengua”, perquè, al cap i a la fi, no hi veig cap problema a reduir les dificultats per a escriure-la seguint els criteris normatius, si això es fa a partir de la decisió de lingüistes de reconegut prestigi fins i tot a nivell internacional. I en el que entenc que tothom sí que estarà d’acord és en el fet que tant els qui han pres ara la decisió com els qui van ratificar l’acord en el ple de l’IEC al novembre del 2016 (amb el valencià Vicent Pitarch com a coordinador del grup de treball de l’Ortografia) tenen l’autoritat i entitat lingüística suficient per a decidir sobre com fer més proper el codi lingüístic, més accessible, més fàcil.

El diacrític (que vol dir distintiu) serveix per a estalviar-nos ambigüitats, perquè estableix una distinció entre mots amb la mateixa forma gràfica però un significat diferent i, a més, hi tenen una certa possibilitat de confusió a l’hora d’entendre el discurs. Parlem sempre, evidentment, de discurs escrit. A més, hem de ser conscients que, tal com explicava en un comunicat l’IEC arran de la polèmica creada amb la publicació de la normativa, el diacrític no obeeix a raons etimològiques i, per tant, no estem menystenint els orígens de la llengua ni furtant un tret que garanteix la genuïtat del nostre benvolgut i estimat valencià ni estem cometent cap delictes de traïció cap a absolutament res... Per tant, no perdem de vista que el diacrític és una convenció gràfica que només afecta el fet de l’ortografia i això, no aporta més riquesa o menys a la llengua ni més genuïtat perquè hi ha moltes que en tenen i moltes altres que no en fan servir cap.

L’acord de l’AVL no hauria tingut més transcendència si no s’haguera produït en un país de filòlegs com el nostre. És una autèntica pena llegir titulars amb els diacrítics com a reclam, tot i que l’acord hi inclou altres decisions que també van en la direcció d’afavorir el correcte ús del valencià per a tothom. I també menysprear que, per fi, hem pogut gaudir d’un acostament entre l’IEC i l’AVL, una mostra de compromís acadèmic per remar junts cap a la confluència del codi. Malauradament, i com sempre, hem obert una finestra a la polèmica en el moment que, per fi, recuperàvem el nostre espai audiovisual públic, un moment en què a les pantalles de totes les cases del país es podrà escoltar el valencià sense filtres. Però vaja, ja en tenim una altra per a contar als nets i als nés (ara nets), no sabem en quina llengua ho farem però...

Vegeu també, del mateix autor i en el mateix mitjà, [Bonig i l’afectivitat lingüística](#) (22/05/2018) i [La moció a M. Rajoy i la diversitat lingüística](#) (06/06/2018).

6 Quan l'Estat espanyol respectava, malgrat tot, la immersió lingüística

Manuel Lillo

El Temps, 31/05/2018

<https://www.elperiodico.com/es/article/4289/guan-lestat-espanyol-respectava-malgrat-tot-la-immersio-linguistica>

Amb la presència de Jordi Pujol i Irene Rigau, moderats per l'historiador Josep M. Solé i Sabaté, l'Ateneu Barcelonès acollia un debat que ha estat més bé un record –i una reivindicació– dels bons resultats generats per l'escola catalana i per la immersió lingüística. Un model que, segons els ponents, va nèixer d'una cohesió que s'ha anat reforçant. I que tenia molts més respectes d'un Estat que ara no s'està d'atacar-la. Així ho han recordat dos personatges d'alt llinatge polític.

L'ebullició política de l'última dècada a Catalunya no només ha estat protagonitzada per l'independentisme. Aquest sector ha crescut exponencialment. Al mateix ritme que els arguments dels qui intenten criminalitzar-lo. Amb més o menys encert, l'estratègia de l'unionisme, absorbit per Ciutadans, ha consistit a assenyalar les estructures d'autogovern del Principat com les responsables de tot plegat. I no cal dir que l'educació n'és la més perseguida.

El debat duia per títol “La llengua catalana, una acció de govern”. Els temes a tractar podien ser múltiples. El context, però, ha conduït el col·loqui a parlar del model educatiu que funciona a Catalunya des de ja fa dècades. Sempre subjecte a crítiques i a polèmiques, el model educatiu català ha evolucionat i resistit durant diverses legislatures. I tal com assenyalaven els ponents, el compromís institucional no ha estat el principal responsable.

Per a Jordi Pujol, Catalunya es pot resumir amb tres personatges. En primer lloc, Jaume I i el seu vessant institucional, governatiu i de control territorial. El segon, Ramon Llull i el seu impuls cultural i lingüístic. Per últim, una realitat que l'expresident acostuma a destacar en les seues intervencions: la voluntat de ser. Una expressió que atribueix a Jaume Vicens Vives. “I el sentit de pertinença” afegia. “Això és el que ha tingut Catalunya”. I així és com s'ha reflectit el paper de la llengua.

Irene Rigau, consellera d'Ensenyament entre 2010 i 2016 –abans ho va ser de Benestar durant tres anys–, explicava que la prova de l'èxit del model lingüístic era el fet que “tothom se'n sentia copropietari”. Per molts factors. Les idees eren clares i van ser, segons l'exconsellera, assimilades per la població. “El català a l'escola” va ser un missatge que va calar”, recordava. “Si el català és la

llengua pròpia de Catalunya, també ho és de l'ensenyament. I això mai no va ser discutit”.

Sota aquestes premisses, el Principat va treballar des de baix, des de distints vessants, per consolidar el model. Rigau citava Òmnium Cultural, nascuda a inicis dels seixanta. També esdeveniments com el primer Congrés de Cultura Catalana o el sorgiment del diari *Avui*. Tota una vertebració en marxa que no va tenir aturador. I que era el resultat de la voluntat esmentada per Pujol.

“Tot el país avançava en el procés”, continuava Rigau. Entre més coses pel desig de ser fidels al passat. “Hi havia un record, potser idealitzat, el que no vol dir que no fos just, de l'Estatut de 1932”. Certament, tal com recordava l'exconsellera, aquella recuperació tenia grans limitacions. A banda d'un context plenament advers, pel que fa a l'educació, “només uns pocs centres estaven desvinculats de l'Estat”.

Però el record esdevingué una base sobre la qual es va construir tot. Amb la implicació dels mestres, amb vocació comunitària i, sobretot, amb una combinació d'elements que resultà fonamental. Mentre s'introduïa l'obligatorietat del català, “es multiplicaven les experiències, l'administració el requeria i fundacions com la Carulla hi contribuïa amb premis” que incentivaven l'ús de la llengua.

“Com tantes altres coses, l'educació ha estat mèrit de tothom”, concloïa Pujol. Ho deia després que Rigau assenyalara el model no elitista d'aquest àmbit, el que contribuï a la seua popularització. El que va fer que els funcionaris de l'ensenyament s'hi implicaren. Alguns perfeccionant el català. D'altres aprenent-lo, atès que molts professionals procedien de fora de Catalunya. I per la voluntat dels pares, còmplices, segons Rigau. Perquè la divisió de l'ensenyament en llengües “només hauria provocat enfrontaments entre alumnes durant el temps d'esplai”, explicava. I n'eren conscients.

Aquest greuge es va poder solucionar al Principat. Pujol recordava com es va implicar en reunions amb mares i pares d'alumnes en municipis de predomini castellanoparlant, com ara Santa Coloma de Gramenet o Cornellà. Les famílies exigien la garantia de l'aprenentatge en castellà de fills i filles. “I això s'ha de seguir complint”, exigia Pujol. Matisant, però, que mai a còpia de reduir les hores de català. “El castellà no serà a Catalunya com l'àrab o el romanès. La llengua de Catalunya és el català, però el castellà és entranyable per als catalans. I això no s'ha d'oblidar mai”, alertava.

Els successius governs espanyols mai no han empatitzat amb el model lingüístic català. L'escepticisme, quan no el rebuig declarat –tal com ve passant durant

els darrers anys— sempre ha estat present. Però hi hagué un temps en què les altes instàncies semblaven tenir més respecte pel català, pel model educatiu i per la immersió. I per la voluntat dels catalans, per tant, també.

Jordi Pujol en posava dos exemples. Un, sorgit d'una conversa privada amb Adolfo Suárez i Joaquín Garrigues Walker, qui fora ministre amb la UCD que Suárez va liderar. Era l'estiu de 1977 i els polítics centristes advertien a Pujol que un concert econòmic com el dels bascos no podia ser concedit a Catalunya. “*Desequilibraría económicamente el Estado*”, recordava en castellà les paraules d'un dels interlocutors. “*En cambio*”, afegia, “*para los catalanes, la lengua es primordial*”, deia Suárez. Segons Pujol, allò suposava un reconeixement i “una certa acceptació des d'Espanya cap a la llengua. Sempre han sabut que és molt important”.

La segona anècdota va ser amb Francisco Tomás y Valiente, expresident del Tribunal Constitucional mort per ETA l'any 1996. A inicis dels noranta, en una conversa amb el llavors president de la Generalitat, admetia que la seua filla, de tendència socialista, li preguntava per la seua preocupació sobre el cas Rumasa, que assetjava l'influent empresari Ruiz-Mateos i posava en qüestió, segons part de l'opinió pública, l'actuació expropiatòria del Govern de Felipe González. Segons Pujol, Tomás y Valiente li confessà que el que li preocupava “*no era una cuestión de dinero, sino algo mucho más importante*”. L'alt magistrat es referia al recurs que s'estudiava al Tribunal Constitucional sobre l'obligatorietat del català per accedir a l'administració pública del Principat. Temerós d'una sentència desfavorable contra els interessos de Catalunya, segons el testimoni de Pujol, Tomás y Valiente reconeixia que allò “*afectaba al fondo de España*”.

Tot va anar canviant més endavant. L'acció decidida de l'exministre espanyol d'Educació, José Ignacio Wert, qui va suggerir a Rigau imitar el model educatiu basc per dividir els alumnes per llengües a Catalunya, només va ser un antecedent de les seues polèmiques declaracions al Congrés amb què mostrava el seu propòsit de “*españolizar a los alumnos catalanes*”.

En totes les èpoques, la normalització lingüística ha trobat distints entrebancs. A l'inici de la sessió, Josep Maria Solé i Sabaté ho recordava. “No cal dir que el català sempre ha estat objecte de genocidi cultural”. A hores d'ara, les adversitats són evidents. I superar-les dependrà, tal com se suggeria des de les ponències, de la voluntat d'existir i de la capacitat integradora. Si el model educatiu continua sent de tothom, tothom el continuarà defensant. I el funcionament estarà garantit. Tal com ho ha estat des de fa dècades.

7 “Qui hi té tranc ho endevina”

David Pagès i Cassú

Diari de Girona, 12/06/2018

<https://www.diaridegirona.cat/opinio/2018/06/12/hi-tranc-ho-endevina/918685.html>

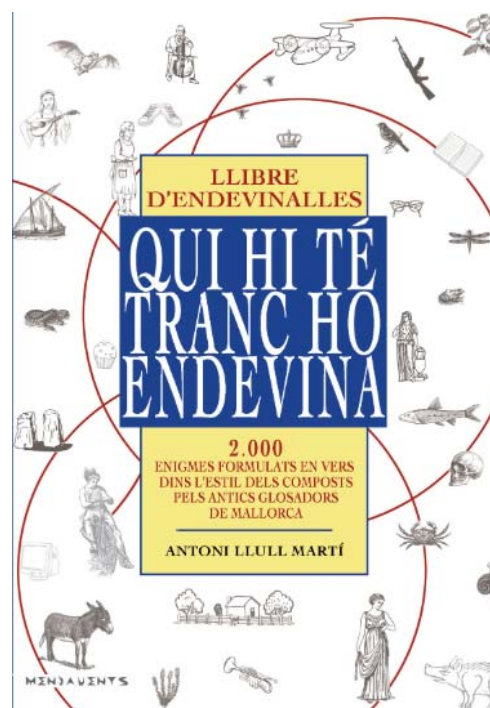
Qui hi té tranc ho endevina

Llibre d'endevinalles. 2.000 enigmes formulats en vers dins l'estil dels composts pels antics glosadors de Mallorca

Antoni Llull Martí

Palma: Documenta Balear, 2018

396 pàgines · 22 euros

Qui hi té tranc ho endevina és el títol d'un llibre d'endevinalles. El volum en conté 2.000 en forma de glosa tradicional mallorquina. El seu autor és el manacorí Antoni Llull Martí.

Antoni Llull és un prestigiós lingüista. Aprengué a llegir, abans de començar l'escola, en els llibres de Rondaies de Mn. Alcover. Ben aviat descobrí el primer tom del *Diccionari català-valencià-balear*. Li agrada dir que en llegir-ne la introducció li quedaren clares per sempre l'extensió territorial i la unitat de la llengua catalana.

El 1979 aparegué la primera de les seves obres: *Vocabularis temàtics*. De llavors ençà, la producció ha estat incessant: *El lèxic de mossèn Alcover* (1987), *Felicitacions en 500 llengües* (1992), *Reflexions sobre la saviesa dels proverbis* (1994), *Bruixat per la llengua* (2001), *Diccionari d'expressions lingüístiques recollides de les Rondaies Mallorquines d'En Jordi des Racó* (2008 i 2018), *Prenint el demble a les paraules* (2009), *Diccionari de noms de persona històrics i tradicionals a Mallorca* (2010)...

Ha conreat profusament l'aspecte lúdic de la llengua en una vintena llarga de publicacions que ell mateix componia, editava i fins i tot relligava, i amb les quals obsequiava les seves amistats per les festes de Nadal. És un corpus d'una riquesa extraordinària on es poden trobar endevinalles, etimologies de noms en diverses llengües, frases insòlites, gloses, jocs de paraules, palíndroms, receptes i remeis...

Qui hi té tranc ho endevina és una obra excepcional. No sols perquè hi ha fet feina, de manera intermitent, durant prop de 37 anys, sinó també perquè no te-

nim notícia que, en extensió i forma de composicions, s'hagi publicat cap obra semblant.

Llull agafa com a model les fetes antigament pels glosadors mallorquins, però moltes tenen per objecte coses actuals. N'hi ha de senzilles i n'hi ha d'altres de solució prou difícil, tot entremesclat. En reproduïm algunes:

No pot complir anys cada any,
ni pot fer-ho cada dos;
emperò en pot viure molts,
i això no té res d'estrany. *(Els nascuts un 29 de febrer)*

Quan em pos a navegar,
puc arribar molt enfora,
sense sortir a defora
ni ficar-me dins la mar. *(Navegar per internet)*

De vocals només n'hi ha dues
entre quatre consonats,
i és un joc dels importants,
que quan hi jugues poc sues. *(El joc d'escacs)*

L'obra d'Antoni Llull té un fil conductor: defensar, preservar i enaltir la llengua catalana. I gaudir-ne molt. Gràcies i molts d'anys, benvolgut Antoni!

8 Tots els dubtes. Els primers contactes (Etimologia, 6)

Rudolf Ortega @Rudolf_Ortega

[Tots els dubtes. Una gramàtica del català a l'abast](#) (Barcelona: RBA La Magrana, 2014), pàg. 297-298

Els primers contactes · FLAUTA

La primera llengua també romànica que va aportar coses al català va ser l'occità i, per dir-ho d'alguna manera, va ser el primer cas en què aquestes aportacions van ser volgudes (amb anterioritat, tothom s'havia presentat aquí per la força). Els contactes culturals i polítics entre Catalunya i Occitània van ser continus durant els segles XI i XII, i l'àmbit trobadoresc va ser el més representatiu d'aquests contactes, amb poetes que cantaven en les dues llengües o tot manllevant mots de l'una a l'altra. Algunes de les paraules que hem conservat de la llengua occitana són *flauta*, *refrany*, *lacai*, *cadet*, *ambaixada* i *gai*, mot que manté al diccionari el sentit original d'«alegre, joiós».

Arraconament vergonyós · GUETO

La llengua italiana ha aportat paraules diverses al català, sobretot entre els segles XIII i XVI, primer mercès a l'expansió catalanoaragonesa per la Mediterrània i després gràcies al Renaixement. Del segle XVI precisament, l'any 1516, prové l'ordre de la República de Venècia de confinar tots els jueus en el que ja es coneixia com Ghetto, una part de la ciutat que acollia una important població hebrea que s'havia vist notablement augmentada per l'expulsió dels jueus d'Espanya. Aleshores al Ghetto venecià hi havia foneries i s'hi feia el *getto*, que era l'acció de *gettare* (o «abocar») el metall fos als motllos per fer-ne formes diverses, i es creu que la diversitat d'orígens dels mateixos pobladors, amb desco-neixement de la llengua autòctona, va facilitar el canvi de sonoritat de la conso-nant inicial. Un cop confinats doncs tots els jueus en aquest barri, el mot va sal-tar a altres llengües –en català, *gueto*– com a forma de separació d'un col·lectiu per tal d'impedir-ne el desenvolupament i anorrear-lo, i amb aquest sentit el trobem durant el nazisme o la Sud-àfrica de l'apartheid.

D'italianismes a la llengua n'hi ha més: *sonet*, *saldo*, *casino*, *confeti*, *xarlatà*, *escopeta*, *tessitura*, *floritura*, *màfia*, *esbirro*. I col·loquialment tots anem a fer unes *birres*, però la cervesa italiana encara no està admesa.

De pasta i de música · SOPRANO

Un àmbit temàtic fecund en mots que vénen de l'italià és l'òpera i la música clàssica. També ho és la pasta, que consti, i per això trobem *espaguetis*, *piz-zes*, *macarrons* i *raviolis*, però ara volem posar-nos més lírics. Tenim les *sopra-nos* i les *mezzosopranos*, que s'esperen al *camerino* que acabin els d'*attrezzo*. I també, *adagio*, *allegro*, *andante*, *cantata*, *concertino*, *serenata*, *tocata*, *violí*, *piano*, *partitura* i *batuta*.

9 Lluís López del Castillo

Jaume Cela

El Diari de l'Educació, 14/06/2018

<http://diarieducacio.cat/lluis-lopez-del-castillo/>

Si penso en la meua formació inicial he de confessar que sóc un mestre privile-giat. Vaig ser alumne de les primeres promocions de l'escola de Mestres de Sant Cugat, quan estava situada al que avui és el Casal de Cultura d'aquesta població. Vaig ser molt afortunat perquè teníem un estol de mestres extraordi-

naris, gent que coneixia de primera mà i molt a fons la seva matèria alhora que eren experts en didàctica perquè es passaven moltes hores donant classes a les escoles dels nostre país i no sabeu el que representa escoltar algú que sap de què parla perquè ho mama cada dia.

Un d'aquests mestres extraordinaris és en Lluís López del Castillo. Avui he sabut que s'havia mort. Estic commogut profundament i la meua memòria s'ha omplert amb els records de les seves classes a San Cugat i a les Escoles d'Estiu, quan ell era membre de l'Assessoria Didàctica del Català de Rosa Sensat.

Era un mestre d'un rigor extraordinari, semblava que sabia tot allò que feia referència a la llengua i a la seva didàctica. L'acompanyava la llum que només perceps en els més grans. Culte, compromès, irònic, d'un sentit de l'humor intel·ligent i esmolat es feia escoltar i es feia admirar i tots sabem que l'admiració és un element fonamental en la relació entre mestre i deixeble, perquè jo em considero un deixeble d'en Lluís.

Recordo aquell dia que per grups analitzàvem un poema de Salvat-Papasseit i vam començar a fer-ne unes interpretacions que el van deixar bocabadat i ens va dir unes paraules com aquestes: mireu, jo us demano què diu el poeta, no que comenceu a fer volar la vostra interpretació i l'allunyeu del significat del vers, que és molt més senzill de tot això que us empesqueu.

A ell li devem uns llibres de text que són eines d'un gran valor i obres científiques com el *Diccionari de formació de paraules*, *Llengua standard i nivells de llenguatge* –aquest més que llegir-lo, que també, el vam devorar–, *Quina llengua*, *quina escola*, *El català a través del temps* i la *Gramàtica del català actual*, que demostrin que és possible unir el caràcter divulgatiu sense oblidar que el primer compromís d'un text que es vol divulgatiu ha de ser fruit d'un enorme rigor intel·lectual.

Estimat, Lluís López del Castell, com alguns et dèiem, avui el magisteri català i universal se sent una mica més pobre. Del poc que sé en temes de llengua t'ho dec a tu i a gent com tu i del molt que encara he d'aprendre voldria fer-ho al teu costat. Em queda el record tossut i les teves publicacions i aquelles estones de conversa informal als passadissos de la UAB. Hi ha coses i persones que perduren, tu, estimat Lluís, n'ets una.

[Mor el filòleg Lluís López del Castillo a 79 anys](#) (Ara, 13/06/2018)

10 Revista de Llengua i Dret

Sumari del número 69, juny de 2018

Accediu als articles en PDF des d'aquí: <http://revistes.eapc.gencat.cat/index.php/rld/issue/view/n69>

Secció monogràfica. Vint anys de la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries

Vint anys de l'entrada en vigor de la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries del Consell d'Europa. Necessitats de reforma o statu quo? Vicent Climent-Ferrando

Entre la protecció de les minories i la sobirania lingüística. Peter A. Kraus

La Carta europea de les llengües regionals o minoritàries en el seu vintè aniversari: balanç i reptes de futur. Eduardo Ruiz Vieytez

Rellevància i impacte de l'article 7 de la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries i la seva repercussió en les llengües de l'Estat espanyol. Fernando Ramallo

Una mirada a la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries des de l'euskera i des del País Basc. Patxi Baztarrika Galparsoro

«Ni una mala paraula, ni una bona acció»: indiferència estatal i autonòmica cap als compromisos internacionals de protecció del gallec contrets amb la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries. Alba Nogueira López

La protecció de la llengua catalana per la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries: una mirada als disset anys de l'entrada en vigor a l'Estat espanyol. Santiago Castellà

Estudis sobre llenguatge administratiu i jurídic

Diàleg multidisciplinar en violència de gènere: professionals de la justícia i intèrprets. Anabel Borja Albi, Maribel Del Pozo Triviño

Una mirada a l'ús de llenguatge clar en l'àmbit judicial llatinoamericà. Claudia Andrea Poblete

La terminologia jurídica del IATE en català. Mercè Vázquez, Antoni Oliver González, Georgina Ubide

Estudis sobre política lingüística i sociolingüística

La introducció de l'infinitiu complement o adjunt a la Gramàtica de la llengua catalana: una proposta d'avaluació. Joan Costa Carreras

Estudis sobre dret lingüístic

Sobre la protecció i el reconeixement jurídics de l'expressió lingüística del català més desconeguda i abandonada de totes: la del Carxe, a la Regió de Múrcia (I). Ángel Custodio Navarro Sánchez

Notes i informació

Narratives en l'ensenyament del dret: un estudi de cas. Edgardo Muñoz

Legislació, jurisprudència i documentació

Recensions i notícies bibliogràfiques

Lasagabaster Herrarte, Iñaki «Derecho público en Euskal Herria». Antoni Milian Mas-sana

Bastardas i Boada, Albert; Boix-Fuster, Emili; Torrens Guerrini, Rosa M. (coords.) «El català, llengua mitjana d'Europa. Multilingüisme, globalització i sostenibilitat lingüística». Montserrat Sendra Rovira

Bibliografia d'interès. Elena Heidepriem Olazábal

11 Enllaços

- ▶ Joan-Rafael Ramos, [Els verbs semblar\(-se\), ressemblar i assemblar\(-se\) en els diccionaris normatius](#) (*Scripta, Revista internacional de literatura i cultura medieval i moderna*, núm. 11, juny 2018)
- ▶ [“Abans de signar un document, compte sempre fins a cent”](#) (blog *Català UGT*, 13/06/2018)
- ▶ [Castelló de la Plana aprova la denominació única en valencià de la ciutat i el seu districte marítim](#) (*Diari La Veu*, 31/05/2018)
- ▶ Marc Pons, [Des de quan parlem català?](#) (*El Nacional*, 20/05/2018)
- ▶ Joan Pomares, [La santa oposició](#) (*El Temps*, 19/05/2018) Qui eren, a finals dels 80, els contraris a l'ensenyament en català al sud del País Valencià?
- ▶ Marta Rojals, [‘Supremacisme’ literari](#) (*VilaWeb*, 21/05/2018)
- ▶ Jesús Bernat Agut, [Joana Raspall. Lingüista i poetessa pel carrer](#) (blog *Imatgies*, 22/05/2018)
- ▶ Jordi Badia i Pujol, [Abans de registrar-me em van escorcollar](#) (blog *El clot de les Ànimes*, 26,05/2018)
- ▶ [Rafael Alemany i la creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua](#), una entrevista de Josep Roselló Ivars (*Saó*, juny 2018)
- ▶ [Toni Mollà: “Junts som un mercat de 12 milions de parlants, separats som un ‘mercaet’”](#), una entrevista de Vicent Boscà (*Saó*, març 2018)
- ▶ Gerard E. Mur, [Set de llengua](#) (*Núvol*, 25/04/2018)

- ▶ **[Curs intensiu de llengua i cultura occitanes](#)**, Barcelona, 2-25 de juliol del 2018, nivell bàsic (A2), 60h